

CEM 50/40 Arqueologia. Una mirada retrospectiva amb projecció de futur

Alfred Mauri Martí. Centre d'Estudis Martorellencs i Esther Travé Allepuz. Universitat de Barcelona. Institut d'Arqueologia

Alfred Mauri Martí, Esther Travé Allepuz

11/01/2023

Abstract

Aquest treball sintetitza l'experiència de creació d'una exposició temporal ideada i implementada pel Centre d'Estudis Martorellencs amb motiu del cinquantenari de la institució i dels quaranta anys de recerca arqueològica formal a Santa Margarida. Durant gairebé un any sencer transcorregut des de la idea original fins a la cloenda d'excavació, l'associació s'ha dedicat a construir un relat nodrit de nombrosos recursos audiovisuals que han pretès acostar la tasca realitzada des de la nostra institució al públic en general. Després de cloure l'exposició, en fem balanç i posem els continguts a disposició del públic en format virtual.

Introducció

Recentment, Martorell ha conclòs els diferents actes dedicats a la commemoració dels cinquanta anys d'una entitat ben arrelada al municipi, el Centre d'Estudis Martorellencs (CEM), fundada el 1972. El treball que presentem té com a objectiu donar a conèixer l'experiència museogràfica del procés de disseny i implementació d'una exposició temporal realitzada amb motiu d'aquesta efemèride, i també d'una altra que ha coincidit en el temps: el quarantè aniversari de la realització d'excavacions arqueològiques programades al territori del priorat de Rocafort (Martorell), promogudes per aquest mateix centre. Amb el títol *CEM 50/40 Arqueologia. 50 anys de la fundació del Centre d'Estudis Martorellencs. 40 anys d'excavacions programades al priorat de Sant Genís de Rocafort*, aquesta exposició pretén oferir al públic en general una mirada retrospectiva sobre la història de l'entitat i una mostra dels treballs que s'hi han realitzat al llarg dels seus primers cinquanta anys de vida, parant especial atenció a la recerca desenvolupada en matèria d'arqueologia i a la difusió dels resultats obtinguts en dos jaciments de referència per al municipi: Santa Margarida i el Monestir de Sant Genís de Rocafort.

L'exposició *CEM 50/40 Arqueologia* ha nascut de la voluntat per part del Centre d'Estudis Martorellencs, que n'és responsable de la idea original i el disseny(1), de celebrar aquests aniversaris significatius i d'aprofitar l'efemèride per fer una mirada enrere, recordar una trajectòria i donar-la a conèixer a la ciutadania. En aquest treball, volem informar sobre la reflexió prèvia que va donar lloc a aquesta exposició, els continguts que s'han generat, la trajectòria que s'hi ha pretès explicar i les diferents estratègies comunicatives que hem posat en pràctica per aconseguir el nostre objectiu principal: fer partícip la societat en general de la nostra recerca, del compromís del CEM amb la conservació i la difusió del patrimoni i de la nostra ambició per aconseguir que la gestió del patrimoni i la seva socialització siguin una tasca veritablement compartida i corresponsable entre tots els agents socials

implicats. El resultat de tot plegat s'ha materialitzat en una exposició que ha estat visitable durant sis mesos, entre el 2 de juliol i el 18 de desembre de 2022, i que actualment es pot visitar com a [recurs virtual](#) a través de la xarxa.

Figura 1: Cartell de difusió de l'exposició.

És per tot plegat que estructurarem la nostra contribució en tres parts: la primera, dedicada a explicar breument (1) la història del CEM i la recerca que s'hi desenvolupa, que constitueix la matèria primera a partir de la qual s'han creat els continguts de l'exposició; la segona, on presentem (2) l'estructura de l'exposició i la manera d'articular el relat, tot parant atenció als diferents eixos que han servit de fil conductor, i la tercera, on avaluem (3) la implementació final de l'exposició, les activitats dutes a terme, les estratègies de comunicació i la contribució que aquesta experiència pot suposar en l'àmbit de la museologia.

El Centre d'Estudis Martorellencs

El Centre d'Estudis Martorellencs és una entitat sense ànim de lucre que té el seu principal actiu en les persones que hi han col·laborat i hi col·laboren desinteressadament. Es nodreix fonamentalment del treball voluntari que realitzen els seus membres per promoure el coneixement i la conservació del patrimoni històric, cultural i natural, i fomentar la investigació sobre aquest patrimoni, tot promovent la formació específica de persones dedicades a aquestes tasques de recerca per tal de facilitar-ne la seva integració laboral (Centre d'Estudis Martorellencs, 2012).

La trajectòria s'inicià el 1972, a l'entorn d'un grup de persones interessades per la recerca històrica que comencen a fer la seva tasca en el context dels darrers anys del franquisme, moment en el qual conflueixen un seguit de circumstàncies i iniciatives que mostren una societat que comença a actuar de manera més autònoma, que a poc a poc s'escapa del rígid control del règim. Els anys immediatament anteriors havien estat de certa efervescència cultural a partir de les contribucions en algunes publicacions locals com la revista *Solc*, on Antoni Pladevall havia donat a conèixer els orígens benedictins del monestir de Sant Genís de Rocafort, en contra de la creença popular que els atribuïa a una fundació templera (Baucells, 2007, p. 3-4). Aquesta nova realitat va esperonar el grup fundacional del CEM a fer una primera aproximació a la masia i l'església de Santa Margarida, van iniciar-ne les tasques de recuperació i van crear l'embrió d'una entitat que va adquirir personalitat jurídica l'any 1986, un cop establerts i reconeguts els seus estatuts.

Després dels treballs de neteja i condicionament i dels primers sondejos arqueològics, el setembre de 1981 es va

encetar el procés d'estudi arqueològic sistemàtic a Santa Margarida en col·laboració amb la Universitat de Barcelona. Des d'aleshores i durant els quaranta anys següents, les excavacions programades a Santa Margarida, juntament amb l'estudi de les fonts documentals, han posat la descobert un conjunt arqueològic amb una llarga cronologia que arrenca al segle IV i ens porta pràcticament fins a l'actualitat. L'element més visible del conjunt el constitueix una església romànica parcialment enrunada, sota la qual trobem la basílica paleocristiana, envoltada d'una extensa necròpolis i d'un conjunt d'altres edificacions.

La convocatòria, des de 2014, de les subvencions per a projectes quadriennals en matèria d'arqueologia i paleontologia promoguts per la Generalitat de Catalunya va suposar una certa transformació de les estratègies de recerca i difusió del patrimoni de Martorell. Després de l'execució d'un primer projecte quadriennal (2014-2017), centrat exclusivament en el jaciment de Santa Margarida, el 2018 el projecte es va ampliar finalment al monestir de Sant Genís i al conjunt del territori de l'antic priorat, que és en si mateix un jaciment arqueològic que ens permet relacionar l'estudi d'aquests dos monuments amb l'evolució del paisatge, oferint-nos una visió històrica integral (Travé *et al.*, 2021a).

El resultat d'aquests quaranta anys de recerca sistemàtica han fet aflorar una història inèdita del municipi. Però, al llarg dels seus primers cinquanta anys d'història, la recerca al Centre d'Estudis Martorellencs no s'ha limitat a l'estudi de l'antic priorat de Rocafort. El CEM ha dut a terme altres recerques a partir de fonts arqueològiques i documentals en diferents indrets de Martorell, tot impulsant també activitats de divulgació per al públic no especialitzat i donant a conèixer els resultats en nombrosos fòrums i publicacions científiques (Mauri *et al.*, 2020; Navarro i Mauri 1993; Travé *et al.*, 2019; 2021b). En els darrers anys, s'hi ha incorporat també amb una certa intensitat la protecció i la difusió del patrimoni natural, a través de recorreguts guiats i itineraris geològics per divulgar la complexitat de l'entorn natural de Martorell i les diferents transformacions antròpiques que l'han afectat al llarg dels segles, informant així també sobre la història geològica i natural del municipi.

Tota aquesta activitat —especialment a l'entorn del projecte de recerca arqueològica, però no de manera exclusiva— s'ha acompanyat del desenvolupament metodològic que ha fet del CEM un espai d'innovació metodològica i instrumental en la recerca arqueològica alhora que ha esdevingut un escenari de formació d'arqueòlegs que han desenvolupat la seva activitat professional en el sector. La creació de recursos tècnics especialment destacats en l'aplicació de les tecnologies digitals ha contribuït a fer que el CEM esdevingui una entitat de referència i ha posat Martorell al mapa de la recerca científica i la divulgació (Travé *et al.*, 2020). Sembla, doncs, que l'aniversari mereixia una celebració que hi estigués a l'altura i que permetés donar a conèixer el fruit de la recerca. És amb aquest esperit que es va concebre l'exposició *CEM 50/40 Arqueologia*, perquè constituís un lloc de trobada amb la ciutadania, on fos possible compartir experiències i records, amb la mirada fixada en els anys que venen i en el futur de l'associació.

L'exposició temporal: estructura i relat

Els continguts de l'exposició sorgeixen per commemorar les dues fites que hem exposat i que coincideixen en l'espai i en el temps: els cinquanta anys de la fundació del Centre d'Estudis Martorellencs, marcat per l'inici de la recuperació del jaciment arqueològic de Santa Margarida, i els quaranta de la realització d'excavacions arqueològiques programades. Es tracta d'un llarg període, on conflueixen històries i il·lusions personals amb activitats de voluntariat, de transformació de la societat, i de desenvolupament de polítiques institucionals de patrimoni. El resultat de tot plegat és el que constitueix el contingut principal de l'exposició, conjuntament amb els resultats assolits fins ara mitjançant la recerca.

L'exposició, ubicada a l'antiga caserna de cavalleria de Martorell, actualment rehabilitada com a equipament patrimonial, té una estructura volgutament circular, malgrat la planta quadrada de l'edifici. La presència d'un celobert a la zona central propicia aquesta circulació al voltant, i ens ha permès definir l'estructura cíclica dels continguts distribuïts a llarg d'un circuit que gira en sentit horari. La visita s'inicia en un espai especialment adreçat als infants en el qual diverses activitats tàctils i jocs donen a la canalla la possibilitat de familiaritzar-se amb l'arqueologia com a ciència, a través de propostes que els permeten relacionar a través d'il·lustracions i recursos gràfics les eines del treball de camp amb la funció per a la qual són emprades.

Figura 2: Espai adreçat als infants amb activitats tàctils i jocs que apropen l'arqueologia al públic infantil.

Suposa també un espai per a la descoberta de les troballes arqueològiques a partir de diversos trencaclosques que revelen la forma d'algunes de les troballes realitzades a Santa Margarida i Sant Genís al llarg dels quaranta anys de recerca.

Aquest espai infantil s'integra en el mateix relat de l'exposició per al públic adult, de manera que el recorregut per la història del CEM comença amb la il·lusió dels infants, que fan de l'exposició un espai viu que permet el diàleg entre generacions. Aquesta mateixa il·lusió juvenil dels inicis és la que va impulsar l'entrada inicial a Santa Margarida, i la que ha motivat durant dècades l'interès pel coneixement i la descoberta que ha mogut els diferents membres del CEM en cada etapa a desenvolupar la recerca científica sobre un patrimoni que els era familiar. L'estructura de *relat*, de successió temporal d'esdeveniments, vinculada a la idea de camins i individus entrelligats tot formant un tapís humà que ha configurat les vivències i experiències personals i professionals de molts dels membres del CEM, va ser des del principi la idea original concebuda des de l'associació i a la qual vam donar forma a través dels diferents continguts generats.

Aquesta entrada és la que dona pas als successius mòduls expositius, on es recullen (1) la història inicial del CEM i la seva fundació, (2) la història de quaranta anys de recerca arqueològica, (3) els resultats de la recerca a Santa Margarida, (4) els resultats més recents obtinguts a Sant Genís, (5) un espai de síntesi i de mirada àmplia a les altres activitats de recerca realitzades pel CEM i, finalment, (6) un espai de projecció de l'audiovisual titulat *Memòries de Santa Margarida*, del qual farem alguns comentaris més endavant.

Cadascun d'aquests espais combina amb una distribució diferent la projecció de recursos audiovisuals, que fan de fil conductor del relat, amb l'exposició a través de vitrines i plafons de diversos objectes significatius de la història del CEM i la recerca realitzada. Els enllaços mitjançant codis QR al material audiovisual, disponible al canal de [YouTube](#) del Centre d'Estudis, possibiliten tant una visita ràpida de l'exposició i el visionat posterior de tot el material, com una experiència més pausada, en la qual el visitant pugui detenir-se en cadascun dels recursos.

Figura 3: Vista panoràmica de l'exposició, amb indicació dels mòduls de contingut.

Així, el primer mòdul, dedicat al moment fundacional del CEM i la seva història posterior, inclou una pantalla on es projecta en forma d'[audiovisual](#) que segueix una línia del temps de les principals fites temporals en la fundació del centre d'estudis, acompanyades de material gràfic i fotogràfic abundant, així com els precedents de la institució. De fet, la recerca arqueològica al priorat de Rocafort s'inicia ja al segle XIX a partir de les excavacions puntuals fetes al jaciment de Santa Margarida, probablement per iniciativa de Francesc Santacana, fundador del museu de L'Enrajolada de Martorell, on es conserven alguns dels materials recuperats en aquestes excavacions primerenques i exposats en una de les vitrines d'aquest mòdul. En una segona vitrina, s'hi exposen els documents originals d'algunes fites remarcables en la fundació del CEM, com les actes o els diaris de les primeres reunions a Santa Margarida per recuperar l'indret o els quaderns de camp de les primeres excavacions programades que van tenir lloc el 1981.

El segon mòdul, més breu, exposa a través d'un segon [audiovisual](#) projectat en una pantalla idèntica a la del mòdul anterior el recorregut de quaranta anys de recerca arqueològica, des dels treballs inicials, al marge encara de la promulgació de les lleis de patrimoni autonòmiques, fins al desenvolupament de les intervencions programades primer a Santa Margarida i els darrers anys també a Sant Genís. Aquest audiovisual es complementa amb un ampli espai expositiu, on es mostren, sobre una base de gespa artificial, les diferents eines emprades en els treballs de camp i de laboratori. És aquesta zona la que dona pas en el recorregut als dos mòduls centrals (3 i 4) de l'exposició, on es mostren de manera sintètica en dues estructures bessones els resultats obtinguts als jaciments de Santa Margarida i Sant Genís, respectivament.

Tant en l'[audiovisual](#) de Santa Margarida com en l'[audiovisual](#) de Sant Genís el visitant pot familiaritzar-se amb un llenguatge planer amb les principals descobertes fetes en tots dos jaciments. Cadascuna d'aquestes pantalles està acompanyada d'una vitrina, on s'exposen alguns dels elements arqueològics recuperats a Santa Margarida i Sant Genís respectivament. Tres vitrines més amb algunes de les troballes més significatives recuperades durant les excavacions inclouen material ceràmic, metàl·lic i ossi, que permeten complementar l'explicació i que poden també satisfer la curiositat dels públics més especialitzats.

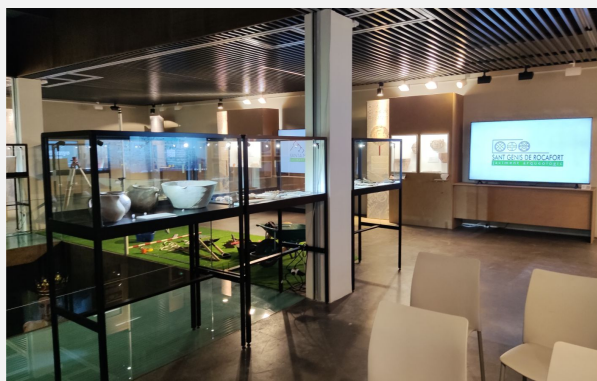

Figura 4: Vista dels mòduls explicatius dels resultats de la recerca a Sant Genís i Santa

Margarida (al fons) i de les vitrines amb alguns dels materials recuperats (al davant de la imatge).

El mòdul següent (5) està dedicat a les altres activitats de recerca i difusió dutes a terme pel CEM, que no tenen l'entitat que atorguem al projecte arqueològic de Santa Margarida i Sant Genís. És aquest espai on, a la manera de flaixos, com un repertori de records o un àlbum de fotografies exposem els principals treballs realitzats des dels anys vuitanta, entre els quals hi ha excavacions arqueològiques a la vil·la romana recuperada sota l'actual estació de Martorell-Enllaç, a la plaça de l'Església, a la capella de Sant Bartomeu o a l'antic Convent de Caputxins; tasques de documentació fotogràfica, planimètrica i d'anàlisi arquitectònica a l'antic hospital medieval, o a les fortificacions medievals de la baronia de Castellvell de Rosanes; estudis documentals i arqueològics de l'evolució urbana del nucli medieval de Martorell o del Pont del Diable; exposicions i itineraris pel patrimoni geològic del terme municipal, i, més recentment, treballs de recreació virtual i participació en projectes d'innovació metodològica, gestió de la informació i digitalització.

Figura 5: Flaixos de les activitats dutes a terme pel CEM, exposades al mòdul 5 en forma de quadres.

La mirada retrospectiva, doncs, ens porta fins al present, i la continuïtat d'aquest recorregut està determinada per la pantalla tàctil que acompanya aquest mòdul, expressat en forma de records fotogràfics. En aquesta pantalla, els visitants poden descobrir els recorreguts virtuals elaborats per als jaciments de [Sant Genís](#) i [Santa Margarida](#), que són accessibles a través del web i que van constituir una eina fonamental del CEM per seguir en contacte amb els seus associats i seguidors durant l'època de confinament derivada de la pandèmia de la covid-19. El recorregut, per tant, ofereix també una mirada de present, que inclou algunes de les propostes que en l'actualitat oferim com a activitat de divulgació cultural.

Tot i que l'activitat del CEM s'ha estès més enllà de la recerca a Santa Margarida, tal com hem mostrat al final de l'itinerari, és cert que ha estat aquest espai el que va actuar com a gresol per a la formació de l'entitat, i al seu entorn

s'ha articulat bona part de les memòries personals i col·lectives dels diferents membres que han format part de l'associació al llarg d'aquests cinquanta anys. La visita, per tant, acaba amb un darrer espai audiovisual on es projecta de manera contínua un documental que, al llarg de trenta minuts, recull les vivències del passat d'alguns dels protagonistes en el moment d'encetar la recerca programada a Santa Margarida el 1981.

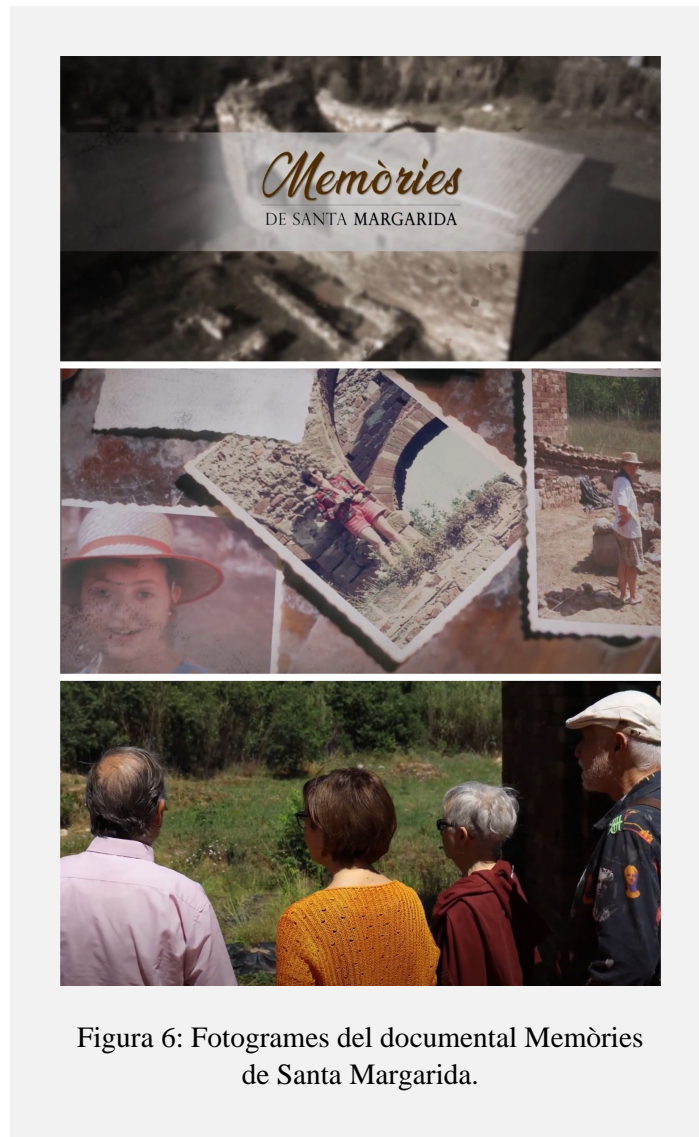

Figura 6: Fotogrames del documental Memòries de Santa Margarida.

El documental mostra diferents testimonis que expliquen les seves impressions en descobrir per primera vegada el jaciment, que relaten la seva experiència de molts anys al capdavant del projecte de recerca, com a col·laboradors o com a professionals del patrimoni formats a Santa Margarida.

El documental [*Memòries de Santa Margarida*](#) és certament això: un recull de memòries que, tanmateix, traça el camí de futur. El nombre de persones que han col·laborat amb el CEM, i especialment les que han participat en les campanyes d'excavació, supera amb escreix els tres centenars. Tot plegat suma en un esforç col·lectiu que hem volgut homenatjar a partir de les vivències personals d'alguns d'ells, amb una mirada més esperançada que no pas nostàlgica, i amb uns testimonis que donen a conèixer el relleu generacional existent en la direcció dels diferents projectes de recerca duts a terme des del CEM.

És per això que el cercle es tanca i podríem iniciar el recorregut novament amb la il·lusió dels infants, tot jugant a l'àrea infantil i dibuixant els propers cinquanta anys de recerca, aportant nous resultats i coneixement. D'aquesta manera, entenem l'estructura i el relat de l'exposició com una metàfora del que ha estat la història de la institució i dels quaranta anys de recerca arqueològica, perquè la inquietud i la curiositat dels seus fundadors ha estat transmesa com a llegat a les noves generacions. La projecció de futur del CEM és possible perquè noves generacions empeltades pels mateixos estímuls que els seus predecessors s'han integrat en els projectes que el CEM desenvolupa en l'actualitat, en col·laboració amb altres institucions de l'àmbit acadèmic i els sectors públic i privat,

on ben sovint té lloc la seva tasca professional. L'exposició *CEM 50/40 Arqueologia* ha pretès ser un tribut a tota aquesta gent i un al·licient per a la ciutadania.

Acollida, experiència i activitats

A l'entorn de l'exposició, de la seva inauguració i cloenda i durant els mesos que ha restat oberta, el Centre d'Estudis, de manera conjunta amb els Museus de Martorell, ha ofert un seguit d'activitats que han comptat amb una afluència notable d'assistents, que han esdevingut un punt de trobada entre públics diversos. La implicació tant de l'Ajuntament de Martorell com de l'àmbit dels museus locals ha permès dur a terme activitats a l'entorn de l'exposició, entre les quals destaquem les visites comentades mensuals obertes al públic en general i també per a grups reduïts, sempre que s'ha sol·licitat, així com per a grups escolars.

En aquest sentit, la visita a l'exposició ha estat una oferta més entre les activitats culturals que ofereix el municipi, i ha estat especialment remarcable la integració d'aquest recurs en les diferents propostes formatives que fa el CEM en col·laboració amb la Universitat de Barcelona. En el marc de la realització de les assignatures de Treball de Camp I i II que, amb caràcter obligatori, cursen els estudiants del grau d'Arqueologia, el jaciment de Santa Margarida esdevé camp de pràctiques per als estudiants de la UB, en el qual, a més de les hores reglades de treballs de camp, diferents membres del CEM ofereixen formació específica relacionada amb l'activitat arqueològica. Enguany, la visita a l'exposició s'ha programat com una activitat formativa més, on els estudiants han pogut familiaritzar-se amb la història de l'associació alhora que han pogut adquirir coneixements sobre el jaciment on treballen i aprendre estratègies museogràfiques a través d'una visita guiada especialment adreçada a aquest públic especialitzat.

És en aquest context, amb un públic jove o de mitjana edat, on els recursos interactius de l'exposició funcionen de manera més eficient. Certament, amb públics de més edat, l'accés als recursos audiovisuals arriba de manera més efectiva per altres vies, com les llistes de difusió del CEM, on es dona publicitat de les diferents activitats i propostes a través del correu electrònic. És interessant posar de manifest, però, que aquesta possibilitat d'accedir a l'exposició de manera remota, si bé actualment en facilita la distribució i permanència dels continguts un cop enretirada, no ha substituït gairebé mai l'experiència personal de contemplar els diferents elements del relat in situ. Un bon exemple d'això és el visionat sencer dels diferents audiovisuals que han seguit públics de totes les edats, tot i ser ben conscients de la possibilitat d'accedir-hi a posteriori.

D'altra banda, l'exposició ha anat acompanyada d'un dossier d'activitats per fer abans, durant i després de la visita, adreçat a infants en edat escolar i facilitat a les escoles com a material educatiu a través de les propostes educatives dels Museus de Martorell. Des de l'inici de curs, han passat per l'exposició, participant de les visites guiades, un total de 292 infants en edat escolar, entre els 9 i els 13 anys. El balanç que fem d'aquesta participació també és positiu. Iniciatives d'aquesta mena són les que han permès vincular l'associació amb la ciutadania i establir punts de trobada i sinergies que han esdevingut especialment reeixides. Una de les activitats a destacar va ser l'acte inaugural de l'exposició, que va comptar amb una seixantena d'assistents i que va esdevenir punt de trobada enriquidor entre dos segments diferenciats de públic.

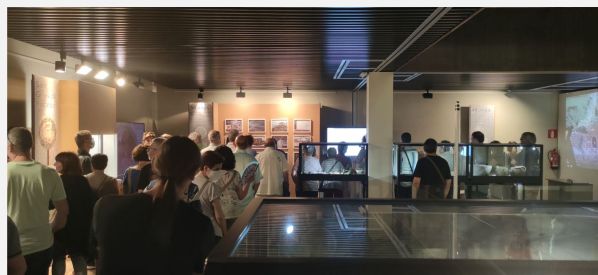

Figura 7: Assistents a l'acte inaugural de l'exposició.

D'una banda, el de seguidors i simpatitzants de l'associació —la majoria martorellencs—, que formen part del públic habitual de les activitats regularment ofertes pel CEM en forma d'exposicions de petit format, xerrades i jornades de portes obertes durant la campanya d'excavació arqueològica. Es tracta, en aquest cas, d'un públic interessat per la història i el patrimoni cultural que, sense ser agent directe de les activitats que promou l'associació, n'esdevé el principal consumidor, i constitueix el segment social principal a qui el CEM adreça les seves propostes, especialment a través de les xarxes socials i de les llistes de distribució de correu electrònic.

D'altra banda, l'acte inaugural va aconseguir convocar també un seguit d'associats passats i presents del CEM que, al llarg d'aquests cinquanta anys, han pres part de manera activa durant períodes més o menys dilatats en el temps en les tasques de recerca desenvolupades per l'associació. Aquest és un públic que, per la mateixa trajectòria vital de cadascú, ha mantingut amb els anys un lligam més emocional que no pas pragmàtic amb el CEM, però que en un moment d'efemèride i de discurs autoreferencial no van dubtar a fer-se presents en un acte commemoratiu que va acabar sent un punt de trobada i de record, que ha permès, en alguns casos, revifar la inquietud de la recerca, recuperar col·laboracions del passat i generar-ne de noves.

Conclusions

Hem procurat al llarg d'aquest article compartir una experiència museogràfica la principal característica de la qual ha estat el seu caràcter commemoratiu i la voluntat d'una associació cultural de celebrar cinquanta anys d'història passada, un present que és una realitat en l'activitat cultural de Martorell i un futur prometedor en l'àmbit de la recerca de base dins i fora dels circuits acadèmics i professionals. El plantejament d'una exposició temporal sorgida de la mateixa entitat que ha estat objecte d'exposició i que n'ha generat els continguts ha estat una ocasió privilegiada per fer balanç d'aquesta trajectòria, per donar-la a conèixer als seus conciutadans i per contribuir a la revalorització del patrimoni local i comarcal amb una visió de futur.

L'estructura cíclica del recorregut i el seu caràcter al·legòric dels processos vitals i de la inquietud cultural ens ha permès explicar la història d'una entitat que neix fruit de la fascinació pel coneixement dels seus membres fundadors que s'ha materialitzat al llarg dels anys en la consolidació de projectes de recerca que, des d'un àmbit local arrelat al territori, han aconseguit posar el municipi en el focus de la recerca actual. Aquest recorregut vital de la institució, al cap de cinquanta anys, ens du a fer una mirada retrospectiva que ens ha permès reconèixer no només els èxits de la tasca feta, sinó també la seva consolidació i la continuïtat a través de noves generacions que prenen el relleu en les tasques del dia a dia de l'entitat.

El recurs preferent al material de caràcter audiovisual accessible a través de la xarxa ha permès no només proporcionar una experiència per al visitant in situ, sinó també possibilitar una certa continuïtat d'aquesta experiència amb posterioritat, gràcies a l'opció de recuperar els materials que formen part del cos principal i que són el fil conductor de l'exposició.

En definitiva, *CEM 50/40 Arqueologia* ha estat el resultat d'un treball col·laboratiu dels diferents membres de l'entitat, gestada de baix a dalt, que ha comptat amb el suport i la implicació de l'administració pública local i que ha permès arribar a un públic ampli que ha enfortit els lligams entre una entitat cultural i la ciutadania a qui vol servir.

Notes

1. Crèdits: Disseny museogràfic: Projecte i direcció: Centre d'Estudis Martorellencs. Muntatge audiovisual i videogràfic: Isidre Ot (Virtual Past) i Alfred Mauri. Infografia 3D: Isidre Ot (Virtual Past). Fotografies: Arxiu del Centre d'Estudis Martorellencs, Núria Amat, Fons Salvany (Biblioteca de Catalunya). Imatges cinematogràfiques: Lluís Garcia Vallès. Elements de patrimoni mòble: Museu Municipal Vicenç Ros de Martorell. Producció i muntatge: Construcció i instal·lacions: Centre d'Estudis Martorellencs. Impressió

gràfica: Artsdomotica, S.L.

Agraïments: Ajuntament de Martorell, Museus de Martorell, Biblioteca de Martorell, Ferran Balanza.

Bibliografia

Baucells, J. (2007). *El priorat de Sant Genís de Rocafort (Martorell)*. Centre d'Estudis Martorellencs.

CEM Centre d'Estudis Martorellencs (2012). *Estatuts del Centre d'Estudis Martorellencs* [estatuts].

Mauri, A.; Del Fresno, P.; Baena, D.; Socorregut, J.; Navarro, R.; Farreny, M. i Travé, E. (2020). «L'arqueologia de l'arquitectura aplicada a les esglésies de Santa Margarida i Sant Genís del priorat de Rocafort (Martorell)». A X. Aquilué, J. Beltrán de Heredia, A. Caixal, J. Fierro, H. Kirchner (eds.), *Estudis sobre ceràmica i arqueologia de l'arquitectura. Homenatge al Dr. Alberto López Mullor* (p. 477-486). Diputació de Barcelona.

Navarro, R. i Mauri, A. (1993). «Santa Margarida de Martorell: la transició de l'Antiguitat Tardana al món medieval». A *IV Congreso de Arqueología Medieval Española* (p. 341-344). Diputación Provincial de Alicante.

Travé, E.; Del Fresno, P. i Mauri, A. (2020). «Ontology-mediated Historical Data Modelling: Theoretical and Practical Tools for an Integrated Construction of the Past». *Digital Humanities Special Issue. Information*, 11, 182; <https://doi.org/10.3390/info11040182>.

Travé, E., Navarro, R. i Mauri, A. (2021a). «Investigación arqueológica integral en el priorato de Rocafort: Yacimientos de Sant Genís y Santa Margarida (Martorell, Barcelona)». A M. Retuerce (ed.), *Actas VI Congreso de Arqueología Medieval (España-Portugal)*, Alicante, 2019, (p. 615-620). Asociación Española de Arqueología Medieval.

Travé, E.; Navarro, R.; Mauri, A.; Farreny, M.; Del Fresno, P. i Socorregut, J. (2019). «De l'església paleocristiana a la sagrera medieval: Transformacions estructurals i ordenament intern del Jaciment de Santa Margarida (Martorell, Barcelona)». A J. López Vilar (ed.), *Actas del 4º Congreso Internacional de Arqueología del Mundo Antiguo. VII Reunión de Arqueología Cristiana Hispánica* (p. 181-188). Universitat Rovira i Virgili.

Travé, E.; Tella, J. M.; Del Fresno, P.; Socorregut, J. i Mauri, A. (2021b). «Assessing natural vs anthropogenic horizons through deposit modelling strategies at the Medieval Site of Santa Margarida (Martorell, Barcelona, Spain)», *Geoarchaeology*, 36(3), 511-531. <https://doi.org/10.1002/gea.21844>.

Copyright